

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 44g/2018

privind excepția de neconstituționalitate a unor
prevederi din Codul civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din
6 iunie 2002, din Legea nr. 142 din 26 iunie 2008 cu privire la
ipotecă și din Legea nr. 449 din 30 iulie 2001 cu privire la gaj
*(învestirea contractelor de ipotecă/gaj
cu formulă executorie)*

CHIȘINĂU

8 mai 2018

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 44G/2018
(ÎNVESTIREA CONTRACTELOR DE IPOTECĂ/GAJ
CU FORMULĂ EXECUTORIE)

Curtea Constituțională, judecând în componența:

Dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
Dlui Aurel BĂIEȘU,
Dlui Igor DOLEA,
Dlui Victor POPA,
Dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Aliona Balaban, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 24 aprilie 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 8 mai 2018 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate:

- a textelor „cât și de un terț”, conținut de articolul 456 alin. (3), „și pe debitorul gajist când acesta este un terț”, conținut de articolul 482 alin. (2) din Codul civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002;

- a textelor „sau a debitorului” și „garant ipotecar – persoană ce transmite în ipotecă un bun sau bunuri imobile în vederea garantării executării obligației debitorului”, conținute de articolul 3 din Legea nr. 142 din 26 iunie 2008 cu privire la ipotecă;

- a textului „cât și garantul ipotecar. În cazul în care executarea obligației de către debitor este garantată prin ipotecă de către garantul ipotecar, acesta are calitatea de debitor ipotecar”, conținut de articolul 9 alin. (3) din Legea nr. 142 din 26 iunie 2008 cu privire la ipotecă;

- a alineatului (4) și a textului „de garantul ipotecar”, conținut de alin. (5), a alineatelor (6) și (7) din articolul 9 din Legea nr. 142 din 26 iunie 2008 cu privire la ipotecă;

- a textului „cât și un terț”, conținut de articolul 2 alin. (2), și a textului „și/sau ale persoanelor terțe”, conținut de alineatele (1) și (7) din articolul 26¹ din Legea nr. 449-XV din 30 iulie 2001 cu privire la gaj, ridicată de către dna avocat Cristina Doga, în dosarul nr. 2c-21/2017, aflat pe rolul Judecătoria Orhei, sediul central.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 24 aprilie 2018 de către dna judecător Veronica Cupcea, de la Judecătoria Orhei, sediul central, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 44G/2018
(ÎNVESTIREA CONTRACTELOR DE IPOTECĂ/GAJ
CU FORMULĂ EXECUTORIE)

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 14 februarie 2017, societățile pe acțiuni „Elcom”, „Coloana Auto 2830” și „Basarabia” au formulat o acțiune în justiție împotriva Băncii Comerciale „Moldindconbank” S.A., prin care au solicitat să fie declarate nule unele clauze contractuale, referitoare la executarea contractelor de ipotecă.

4. În cerere, reclamantii au menționat că pârâtul, Banca Comercială „Moldindconbank” S.A., a acordat societății pe acțiuni „Elcom” credit în baza unor contracte.

5. În vederea garantării executării creditului, societatea pe acțiuni „Elcom” a ipotecat mai multe bunuri imobile în favoarea Băncii Comerciale „Moldindconbank” S.A.

6. Ca urmare a modificării Legii cu privire la ipotecă, au fost schimbate clauzele contractuale referitoare la executarea dreptului de ipotecă și s-a specificat că dreptul de ipotecă poate fi executat silit în baza contractului de ipotecă investit cu formulă executorie, fără adresarea cererii în instanța de judecată pentru a obține o ordonanță sau o hotărâre judecătorească în acest sens.

7. De asemenea, reclamantii susțin în cererea lor că pârâtul nu este în drept să execute în mod silit dreptul la ipotecă prin prisma investiției contractelor cu formulă executorie, deoarece contractele de ipotecă au fost semnate și autentificate la o dată anterioară intrării în vigoare a modificărilor la Legea cu privire la ipotecă.

8. Pe 18 aprilie 2018, în cadrul ședinței de judecată, dna avocat Cristina Doga a ridicat excepția de neconstituționalitate a textelor „cât și de un terț”, conținut de articolul 456 alin. (3), „și pe debitorul gajist când acesta este un terț”, conținut de articolul 482 alin. (2) din Codul civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002; a textelor „sau a debitorului” și „garant ipotecar – persoană ce transmite în ipotecă un bun sau bunuri imobile în vederea garantării executării obligației debitorului”, conținute de articolul 3 din Legea nr. 142 din 26 iunie 2008 cu privire la ipotecă; a textului „cât și garantul ipotecar. În cazul în care executarea obligației de către debitor este garantată prin ipotecă de către garantul ipotecar, acesta are calitatea de debitor ipotecar”, conținut de articolul 9 alin. (3) din Legea nr. 142 din 26 iunie 2008 cu privire la ipotecă; a alineatului (4) și a textului „de garantul ipotecar”, conținut de alin. (5), a alineatelor (6) și (7) din articolul 9 din Legea nr. 142 din 26 iunie 2008 cu privire la ipotecă; a textului „cât și un terț”, conținut de articolul 2 alin.(2), și a textului „și/sau ale persoanelor terțe”, conținut de alineatele (1) și (7) din articolul 26¹ din Legea nr. 449 din 30 iulie 2001 cu privire la gaj.

9. Prin încheierea din aceeași dată, Judecătoria Orhei a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 44G/2018
(ÎNVESTIREA CONTRACTELOR DE IPOTECĂ/GAJ
CU FORMULĂ EXECUTORIE)

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

[...].”

11. Prevederile relevante ale Codului civil al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002, sunt următoarele:

Articolul 456

Creditorul gajist și debitorul gajist

„(1) Creditorul gajist este persoana obligațiile față de care sunt garantate prin gaj.

(2) Debitor gajist este proprietarul sau un alt posesor și uzufructuar legal al bunurilor depuse în gaj care are dreptul de a înstrăina aceste bunuri.

(3) Gajul poate fi constituit atât de debitorul obligației garantate, **cât și de un terț.**”

Articolul 482

Cedarea gradului de prioritate

„(1) Creditorul gajist poate ceda unui alt creditor gajist gradul de prioritate în mărirea creanței garantate cu gaj, astfel încât ultimul să treacă în locul primului în mărirea creanței creditorului care a cedat gradul de prioritate.

(2) Creditorul gajist care a cedat gradul de prioritate are obligația ca, în termen de 3 zile de la cedare, să înștiințeze despre aceasta pe debitor **și pe debitorul gajist când acesta este un terț.**

[...].”

12. Prevederile relevante ale Legii nr.142 din 26 iunie 2008 cu privire la ipotecă sunt următoarele:

Articolul 3

Termeni și definiții

„În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

bun imobil – bunuri imobile definite în conformitate cu Codul civil și bunuri imobile viitoare înregistrate în Registrul bunurilor imobile în conformitate cu legislația;

ipotecă – drept real în al cărui temei creditorul este în drept să ceară satisfacerea creanțelor sale, cu preferință față de ceilalți creditori, inclusiv statul, din valoarea

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 44G/2018
(ÎNVESTIREA CONTRACTELOR DE IPOTECĂ/GAJ
CU FORMULĂ EXECUTORIE)

bunurilor imobile depuse în ipotecă, în cazul în care debitorul omite să execute obligațiile garantate cu ipotecă;

creanță ipotecară – drepturi de creanță garantate cu ipotecă;

creditor ipotecar – creditor a cărui creanță este garantată cu ipotecă;

debitor – debitorul ipotecar sau o altă persoană care are o obligație față de creditorul ipotecar, a cărei executare este garantată cu ipotecă;

debitor ipotecar – persoană ce transmite în ipotecă un bun sau bunuri imobile în vederea garantării executării obligației sale **sau a debitorului** față de creditorul ipotecar;

garant ipotecar – persoană ce transmite în ipotecă un bun sau bunuri imobile în vederea garantării executării obligației debitorului;

[...].”

Articolul 9 Subiecții ipotecii

„(1) Poate fi creditor ipotecar orice persoană fizică sau juridică. În cazul în care calitatea de creditor ipotecar este cumulată de două sau mai multe persoane, în baza aceluiași contract de ipotecă, acestea vor avea același grad de prioritate, dacă contractul de ipotecă nu prevede altfel.

(2) Este debitor ipotecar orice persoană fizică sau juridică cu drept de proprietate asupra bunului imobil asupra căruia este instituită ipoteca, precum și posesorul care are dreptul de a înstrăina acest bun.

(3) Poate fi debitor ipotecar atât debitorul, **cât și garantul ipotecar. În cazul în care executarea obligației de către debitor este garantată prin ipotecă de către garantul ipotecar, acesta are calitatea de debitor ipotecar.**

(4) **Debitorul și garantul ipotecar, în calitatea lor de debitor ipotecar, pot conveni asupra condițiilor de garantare a executării obligațiilor debitorului de către garantul ipotecar, precum și asupra obligațiilor debitorului față de garantul ipotecar în cazul executării dreptului de ipotecă de către creditorul ipotecar. Lipsa unui asemenea acord scris nu influențează valabilitatea ipotecii.**

(5) Dacă debitorul nu execută obligațiile garantate cu ipotecă, creditorul ipotecar are dreptul la satisfacerea creanțelor ipotecare din contul bunului imobil ipotecat **de garantul ipotecar.**

(6) **Garantul ipotecar nu poate opune creanțele sale față de debitor satisfacerii creanțelor creditorului ipotecar din contul bunului imobil ipotecat.**

(7) **În cazul în care creanțele creditorului ipotecar sunt satisfăcute de către garantul ipotecar, inclusiv din contul bunului imobil ipotecat, acesta obține dreptul de creditor al obligațiilor debitorului. După ce garantul ipotecar execută obligația debitorului, primul are dreptul să solicite de la creditorul ipotecar dovada executării obligației în condițiile stabilite de lege.”**

13. Prevederile relevante ale Legii cu privire la gaj nr.449 din 30 iulie 2001 sunt următoarele:

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 44G/2018
(ÎNVESTIREA CONTRACTELOR DE IPOTECĂ/GAJ
CU FORMULĂ EXECUTORIE)

Articolul 2
Debitorul gajist

„(1) Este debitor gajist orice persoană fizică sau juridică care este proprietar, un alt posesor sau uzufructuar legal al bunurilor depuse în gaj și care are dreptul de a înstrăina aceste bunuri.

(2) Poate fi debitor gajist atât debitorul obligației garantate, **cât și un terț.**

[...].”

Articolul 26¹

Constituirea gajului la emiterea obligațiunilor asigurate cu bunurile proprii ale emitentului și/sau ale persoanelor terțe

„(1) Prin derogare de la prevederile art.13, constituirea gajului pentru garantarea plății unei sume de bani în cazul emiterii de obligațiuni asigurate cu bunurile proprii ale emitentului **și/sau ale persoanelor terțe** are loc fără încheierea contractului de gaj, în temeiul cererii emitentului de obligațiuni, la care se anexează:

[...]

(7) În cazul neexecutării la scadență de către emitent a obligațiilor sale ce rezultă din obligațiunile asigurate cu bunurile proprii ale emitentului și/sau ale persoanelor terțe, deținătorii de obligațiuni (creditorii gajiști) menționați la alin.(5) sunt în drept să inițieze procedura de executare silită a dreptului de gaj în modul stabilit de legislație.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

14. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că, potrivit prevederilor contestate, care reglementează relațiile contractuale de ipotecă, în cazul în care debitorul nu-și execută obligațiile garantate cu ipotecă, creditorul are dreptul la satisfacerea creanțelor ipotecare din contul bunului imobil ipotecat de către garantul ipotecar. Astfel, au de câștigat doar creditorul care își stinge creanța și debitorul, pe când garantul ipotecar suportă efectele reducerii patrimoniului său, fără a beneficia de vreo contraprestație. Autorul consideră că se încalcă dreptul la proprietate al garantului ipotecar.

15. De asemenea, autorul menționează că prevederile contestate nu sunt clare și contravin articolului 23 din Constituție, în contextul în care nu sunt prevăzute consecințele încheierii unor astfel de contracte.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului civil, a

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 44G/2018
(ÎNVESTIREA CONTRACTELOR DE IPOTECĂ/GAJ
CU FORMULĂ EXECUTORIE)

Legii cu privire la ipotecă și a Legii cu privire la gaj, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către dna avocat Cristina Doga, în dosarul nr. 2c-21/2017, pendinte la Judecătoria Orhei, sediul central. Ea este formulată de către subiectul abilitat cu acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

19. Potrivit argumentelor autorului, prevederile contestate sunt contrare articolelor 23 și 46 din Constituție.

20. Curtea subliniază că, atunci când trebuie să soluționeze excepțiile de neconstituționalitate, ea trebuie să verifice relevanța prevederilor normative contestate pentru soluționarea litigiului principal din fața instanțelor de judecată.

21. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că din circumstanțele cauzei rezultă în mod clar că obiectul litigiului principal îl constituie declararea nulității unor clauze contractuale, care prevăd investirea cu formulă executorie a contractelor de ipotecă.

22. Totodată, Curtea observă că autorul excepției se referă în critica sa la situația garantului ipotecar (terțul gajist), care își asumă unele obligații în cadrul contractului de ipotecă, însă în cazul executării creanței de către creditor este lipsit de contraprestații sau de garanții efective de recuperare a patrimoniului.

23. Curtea constată că prevederile legale contestate nu sunt aplicabile pentru soluționarea litigiului principal din fața instanței de judecată.

24. Curtea reamintește că de invocarea unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite, în primul rând, autorul acesteia, în caz contrar acest instrument fiind unul simulat și lipsind de eficiență excepția.

25. Prin urmare, Curtea menționează că, în cazul constatării neconstituționalității unei norme prin intermediul excepției, aceasta nu manifestă doar o funcție preventivă, ci și una reparatorie, pentru că ea privește în primul rând situația concretă a părții lezate în drepturile sale prin norma criticată.

26. De asemenea, Curtea reiterează că o eventuală aplicare și interpretare defectuoasă a dispozițiilor legale nu poate servi drept motiv de neconstituționalitate.

27. Așadar, Curtea reiterează că prevederile contestate nu sunt relevante pentru soluționarea cauzei.

28. Având în vedere considerentele menționate mai sus, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate pentru exercitarea controlului constituționalității și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 44G/2018
(ÎNVESTIREA CONTRACTELOR DE IPOTECĂ/GAJ
CU FORMULĂ EXECUTORIE)

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate:

- a textelor „cât și de un terț”, conținut de articolul 456 alin. (3), „și pe debitorul gajist când acesta este un terț”, conținut de articolul 482 alin. (2) din Codul civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002;

- a textelor „sau a debitorului” și „garant ipotecar – persoană ce transmite în ipotecă un bun sau bunuri imobile în vederea garantării executării obligației debitorului”, conținute de articolul 3 din Legea nr.142 din 26 iunie 2008 cu privire la ipotecă;

- a textului „cât și garantul ipotecar. În cazul în care executarea obligației de către debitor este garantată prin ipotecă de către garantul ipotecar, acesta are calitatea de debitor ipotecar”, conținut de articolul 9 alin. (3) din Legea nr. 142 din 26 iunie 2008 cu privire la ipotecă;

- a alineatului (4) și a textului „de garantul ipotecar”, conținut de alin. (5), a alineatelor (6) și (7) din articolul 9 din Legea nr. 142 din 26 iunie 2008 cu privire la ipotecă;

- a textului „cât și un terț”, conținut de articolul 2 alin. (2), și a textului „și/sau ale persoanelor terțe”, conținut de alineatele (1) și (7) din articolul 26¹ din Legea nr. 449 din 30 iulie 2001 cu privire la gaj, ridicată de către dna avocat Cristina Doga, în dosarul nr. 2c-21/2017, aflat pe rolul Judecătoriei Orhei, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

Chișinău, 8 mai 2018

DCC nr.42

Dosarul nr. 44g/2018